

ನಿರಂಜನರ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಚಿತ್ರಣಗಳು

ಎ.ಆರ್. ಮಹೇಂದ್ರ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಪಂಚನಹಳ್ಳಿ, ಕಡೂರು.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17487136>

ABSTRACT:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ನಿರಂಜನರ 'ವಿಮೋಚನೆ' (1953) ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಹೋರಾಟದ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಂಜನರು ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರು ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಲೆನಿನ್ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಯು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಮತೆ, ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ನೋವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನೇರವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲವಾದರೂ, ಬಡ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ದರ್ಪ ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ಶ್ರೀಮಂತರಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥಾನಾಯಕ ಚಂದ್ರು ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವು, ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರವೂ ಶೋಷಣೆ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹೋರಾಟವು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶಿಸ್ತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಶೋಷಕ ಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಾನವೀಯ ತುಡಿತವನ್ನು, ಅದರ ವೈಫಲ್ಯದ ದುರಂತದ ಮೂಲಕ, ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ನಿರಂಜನ, ವಿಮೋಚನೆ, ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ.

ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ನಿಲುವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಹಳೆ, ಜನಜಾಗೃತಿ. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು, ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ಪರ ಹೋರಾಟ, ಅನುಕಂಪ, ಮಾನವೀಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಅನುಭವ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ತುಡಿತ.

ನಿರಂಜನರು 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂದಾಳು. ಗಾಂಧೀಜಿ, ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಪ್ಲಾಡಿಮಿರ್ ಲೆನಿನ್‌ರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಸುಮಾರು ಐದು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಬರವಣಿಗೆ ಕೃತಿ,

ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ಜೀವನ ಕಥನಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಾರರು. ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತ ಅಂಕಣಕಾರರಾಗಿದ್ದರು.

ಕುಳಕುಂದ ಶಿವರಾಯ ಅವರು ನಿರಂಜನ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಪಂಥದ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದವರು. ಆ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ರಾಷ್ಟ್ರಬಂಧು', 'ಜನಶಕ್ತಿ', 'ಪ್ರಜಾಮತ' ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಥೆಗಾರರಾಗಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಿರಂಜನರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ, ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಧೋರಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುತ್ತಲೇ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ನಿರಂಜನರು ಅವರ ದರ್ಪದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆದ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದವರು. "ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ತನ್ನ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದನ್ನು ಒಂದು ಅಂಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಿರಂಜನರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕುರಿತ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕುರಿತ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನರ ಪಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು."

ನಿರಂಜನರು ವಿಮೋಚನೆ (1953), ಬನಶಂಕರಿ (1954), ಅಭಯ (1954), ದೂರದ ನಕ್ಷತ್ರ (1954), ರಂಗಮ್ಮನ ವತಾರ (1954), ಜಸ್ಪಿನ ರೊಮಿತ್ (1954), ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಪಂಚಾಮೃತ (1955), ಚಿರಸ್ಮರಣೆ (1955), ಏಕಾಂಗಿನಿ (1955), ಕೊನೇ ನಮಸ್ಕಾರ (1955), ಮಿಣುಕುಹುಳ (1956), ವಿಲಾಸಿನಿ (1956), ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ (1956), ದೀಕ್ಷೆ (1956), ನವೋದಯ (1956), ಅಂಜನ (1957), ಟೀಪೂ (ಐದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ), ತೊಟ್ಟಿಲುತೂಗದ ಕೈ, ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯೆ (1962), ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೇ (1971), ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆ (1963), ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ (1967), ಮೃತ್ಯುಂಜಯ (1976) ಮುಂತಾದ 25 ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ವಿಮೋಚನೆ' ಇವರ ಮೊದನೆಯ ಕಾದಂಬರಿ. 'ರಂಗಮ್ಮನ ವತಾರ', ದೂರದ ನಕ್ಷತ್ರ, ನವೋದಯ, ಕೊನೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆ, ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ, ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯೆ, ಅಭಯ, ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಪಂಚಾಮೃತ,

ನಂದಗೋಕುಲ, ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗದ ಕೈ, ದೀಕ್ಷೆ ಮೊದಲಾದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ವಸ್ತುವನ್ನುಳ್ಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಂದು 'ವಿಮೋಚನೆ' (1953), 'ಚಿರಸ್ಮರಣೆ' (1955), ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ (1956), ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ (1967), 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' (1976)ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂಪಗಳು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ನಿರಂಜನರು ರಚಿಸಿದ ಚಿರಸ್ಮರಣೆ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಾಂಪರ, ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಜಮೀನುದಾರಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ರೈತರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಯುಳ್ಳ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾಗಿವೆ. ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾದ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯನ್ನೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹೊರಹಾಕುತ್ತವೆ. ವಿಮೋಚನೆ ಕಾದಂಬರಿ ರೈತ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವಿಮೋಚನೆ (1953):

1953ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಾದರೂ ಅದು ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು; ನಿರಂಜನರ ವರ್ಗ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಗಾರ್ಕಿಯವರ ನಾಟಕ 'ದ ಲೋವರ್ ಡೆಪ್ಸ್', ಮುಲ್ಕರಾಜ್ ಆನಂದರ ಕಾದಂಬರಿ 'ಕೂಲಿ' ಮತ್ತು ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ 'ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ' ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ವಿಮೋಚನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಯಾವುದೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲೆಂದು ಹೊರಟ ಕೃತಿಯಲ್ಲವಾದರೂ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬೆನ್ನಲಬು. ಚಿರಸ್ಮರಣೆ ಅಥವಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ವರ್ಗ ಕಲಹದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಆದರೆ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಇಂಥ ವರ್ಗ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಮತೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾನವೀಯ ಯಾತನೆ ಇವುಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣದೆ ಹೋದರೂ ವರ್ಗ ಕಲಹಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವೇ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ದರ್ಪವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಂತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಭಾರತೀಯ ಶ್ರೀಮಂತ, ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವರ್ಗಗಳು ಬಡವರನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೀಳುಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಚಂದ್ರನಾಥ ಯುವ ಸಮುದಾಯವು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಕಾದಂಬರಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ.

'ವಿಮೋಚನೆ' ನಿರಂಜನರ ಪ್ರಥಮ ಕಾದಂಬರಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಿತಿಗಳಿವೆ ಚಿರಸ್ಮರಣೆ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಂತೆ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರದೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಂದ್ರವಿನ ಪಾತ್ರ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಪ್ರತೀಕದಂತಿದೆ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಬಿಡದ ಈ ಅಸಮಾನತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವನನ್ನೂ ಕಳ್ಳನನ್ನಾಗಿ ಸುಳ್ಳನನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರ ನಡೆಸುವ ಇಲ್ಲಿನ ಹೋರಾಟ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಅದು ಅನೇಕ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರವಿನ ಹೋರಾಟದ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮುಂಬೈದಂತಹ ನಗರದ ವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರ ಮುಂಬೈ ಸೇರುವಾಗಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನೇರವಾಗಿ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸದಿದ್ದರೂ ಬಡತನದ ತೀವ್ರತೆ ನೋವಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಚಿತ್ರಣಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಬರದೆ ಹೋದರೂ ವರ್ಗಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಬಡತನದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವೇ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಚಂದ್ರವಿನ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ

ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷವು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟವು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕನಿಂದ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಮಿಲ್ ಮಾಲೀಕರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವಿನ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರ ಇಲ್ಲಿ ನಿವೇದಕನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಿಲ್ ಮಾಲಿಕ ಶ್ರೀಕಂಠ ಹಾಗೂ ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ ನಾರಾಯಣ ಇಬ್ಬರೂ ಚಂದ್ರವಿನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಸಮಾನತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವ್ಯಾವು ಗಣನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಹಣ ಸಂಪತ್ತು, ಅಧಿಕಾರ ದರ್ಪಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಕಂಠನ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಹೊಂದಿ ಅವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರ, ಅದೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಹಪಾಠಿ ನಾರಾಯಣನ ನೋವಿಗೆ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಮೌನ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆತ ದೊಡ್ಡ

ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಚಂದ್ರುವಿನ ತಂದೆಯಂತಹವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನಸುಗಳು ಈ ಅಸಮಾನತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ತಂದೆಗೆ ಮಾಯವಾಗದ ರೋಗ. “ನಾನು ಬಡವ; ನನ್ನ ಲೋಕ ಬೇರೆ... ತಂದೆ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಕೆಮ್ಮಿದಾಗ, ನನ್ನ ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ನೋವಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕು. ತಂದೆ ಗುಣಮುಖವಾಗಲೇಬೇಕು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವ ತಂದೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸರಿಯಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಡ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರು ಆಳುವ ವರ್ಗದವರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಣವಿಡುವದರಿಂದ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದವರಷ್ಟೇ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದರ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಜಯ ಸಿಗುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ ಎಂದುಕೊಂಡ ಚಂದ್ರು ಗೆಲ್ಲಲಾರದೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರಣವು 'ಚಿರಸ್ಮರಣೆ' ಮತ್ತು 'ಮೃತ್ಯುಂಜಯ' ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ತುಡಿತ:

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರವೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಶೋಷಣೆ ಮುಂದುವರೆದಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು 'ವಿಮೋಚನೆ' ಹೇಳಿದರೆ; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಡವರಿಗೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ರೈತರಿಗೆ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನುವುದು, ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದು, ಕೂಲಿಯಿಲ್ಲದೆ ಒಳಲುವುದು, ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುವುದು, ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುವುದು ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯಾರಿಗೆ ಬಂತು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು? ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟವಾಗಿ ನಿರಂಜನರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಸ್ಫೋಟಿಸಿದೆ. ಬಿಳಿಯರು ಹೋದರು, ಕರಿಯರು ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಆದದ್ದೇನು? ದರ್ಪ ತೋರುವಲ್ಲಿ, ಅನ್ಯಾಯ ಎಸಗುವಲ್ಲಿ, ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರಂಜನರ ಕೃತಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಡುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯೆಂದೂ ಹಸಿವಿನಿಂದ

ಸಾಯುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ, ಈ ದಿನದಂದೇ ಲಾಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗುವ ನೂರಾರು ಜನ ಈ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪೊಳ್ಳುತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಿರಂಜನರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಹೋರಾಟ, ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡವರು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಡಿದವರ ಸಾಲಿಗೆ ಚಂದ್ರು ಸಹ ಒಬ್ಬನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನದು ನೇರವಾಗಿ ದೇಶ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದಿದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದಿಂದ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯುವಕನೋರ್ವ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಣವಿಡುವ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಇಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೋಷಕ ವರ್ಗದ ಪರವಾಗಿ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಮಾವನಂಥ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಪೋಲೀಸರ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎಂಥ ವಿಧಾನದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾದರೆ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ನೋವಿನ, ಅನುಕಂಪದ, ಮಾನವೀಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಅನುಭವವಿದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನಿರ್ಮಾಣ ವಿಕರಣದ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ ಲೋಕ ಪರಾಯಣ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ವನಜ, ಐಶಾರಾಮಿ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಮಾರಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀಕಂಠ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶಾರದೆ ಶಿಕ್ಷಣದಂತ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಯೂ ಸುಲಿಗೆಗೆ ಇಳಿಯುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಮಾನವೀಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವರು ಕೂಡಾ ಇವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಶೋಷಿತರೆಲ್ಲ ಅಪರಾಧಿಗಳಾದರೂ ತಮ್ಮ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಶೇಖರನಿಗೆ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವ ಅಮೀರ್-ಶೀಲ, ಅಣ್ಣನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಭಲಂ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಶೇಷಗಿರಿ, ಬಡತನವನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯೂ ಕೂಲಿಕಾರರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ನಾರಾಯಣ, ಸ್ವತಃ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಮರೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಾಸ್ತವದ

ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರದ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಕಲೆಯಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ 'ವಿಮೋಚನೆ' ಜಯ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಣಾಮ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ತೀವ್ರತರವಾಗಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕಂಠನಂತಹ ಮಾಲೀಕರು, ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಣದ ಮೂಲಕ, ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ದಮನಗೊಳಿಸಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಕಂಠನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕಾದವುಗಳು ಎರಡೇ ವರ್ಗ. ಒಂದು ಕಾರ್ಮಿಕರದು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾಲೀಕರದು. ನಡುವೆ ನವೆಯುವ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಶ್ರೀಕಂಠನಂತವರಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಳ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಕೂಲಿಕಾರರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಿರಂಜನರ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ ಇದು ಮನುಷ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹರಳುಗಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಥಾನಾಯಕ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೋರಾಡುವ ಚಿತ್ರಣ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟು ನಗರವನ್ನು ಸೇರಿ, ಬದುಕುವ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಪರಿತಪಿಸುವ ಚಿತ್ರ ಒಂದುಕಡೆ ಮೂಡಿದರೆ, ಅಸಮಾನತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಇದೆ.

ವಿಮೋಚನೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಾಲೀಕರ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಚಂದ್ರು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಜೈಲು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮಿಲ್ ಮಾಲಿಕ ಶ್ರೀಕಂಠನಂತಹವರು ಮೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥಾ ನಾಯಕ ಚಂದ್ರು ನಾರಾಯಣನಂಥವರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸದೇ ಶ್ರೀಕಂಠನಂಥವರಿಗಾಗಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ದುರಂತದ ಮೂಲಕ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್., (1994), ಕನ್ನಡಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶ್ರೀಹರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ.
2. ನಿರಂಜನ, (2017), ವಿಮೋಚನೆ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
3. ನಿರಂಜನ, (2013), ಚಿರಸ್ಮರಣೆ, ಡಿವಿಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.